

บทที่ 3

สภาพทั่วไปและสภาพการเมืองการเลือกตั้งและเขตเลือกตั้ง

จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดใหญ่ที่มีพื้นที่กว้างขวาง มีประชากรจำนวนมาก เป็นอันดับสองรองจากกรุงเทพมหานคร มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง 15 คน ทำให้การต่อสู้ทางการเมืองค่อนข้างสูง ในบทนี้จึงขอกล่าวถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองของจังหวัด เพื่อทราบถึงความแตกต่างทางสภาพเศรษฐกิจและสังคมของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

สภาพทั่วไป

จังหวัดนครราชสีมาตั้งอยู่ตอนล่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือห่างจากกรุงเทพฯ 256 กิโลเมตร และเป็นจังหวัดทางผ่านไปสู่จังหวัดต่าง ๆ ของภูมิภาคนี้อีก 16 จังหวัด จึงถูกขนานนามว่า "ประตูอีสาน" นอกจากนั้นยังเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคอีกด้วย

จังหวัดนครราชสีมาที่มีพื้นที่กว้างใหญ่เป็นอันดับ 2 ของประเทศรองจากจังหวัดเชียงใหม่ คือ ประมาณ 20,493.96 ตารางกิโลเมตร หรือ 12,242,125 ไร่ จำนวนประชากร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2536 จำนวน 2,431,500 คน เป็นชาย 1,216,139 คน เป็นหญิง 1,215,361 คน มากเป็นอันดับ 2 รองจากกรุงเทพมหานคร¹

¹ประกาศสถิติประชากร สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 111 ตอนที่ 26 ง วันที่ 3 มีนาคม 2537.

โครงสร้างทางการปกครอง

จังหวัดนครราชสีมา แบ่งการปกครองออกเป็น 24 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 276 ตำบล 3,178 หมู่บ้าน 494,769 หลังคาเรือน เทศบาล 4 แห่ง สุขาภิบาล 38 แห่ง องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง ดังนี้

1. อำเภอ 24 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครราชสีมา อำเภอครบุรี อำเภอเสิงสาง อำเภอกง อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอจักราช อำเภอโชคชัย อำเภอหนองบุญมาก อำเภอด่านขุนทด อำเภอโนนไทย อำเภอโนนสูง อำเภอขามสะแกแสง อำเภอบัวใหญ่ อำเภอแก้งสนามนาง อำเภอประทาย อำเภอโนนแดง อำเภอปักธงชัย อำเภอพิมาย อำเภอห้วยแถลง อำเภอสูงเนิน อำเภอขามทะเลสอ อำเภอสีคิ้ว อำเภอปากช่อง อำเภอชุมพวง กิ่งอำเภอวังน้ำเขียว

2. เทศบาล 4 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองนครราชสีมา เทศบาลตำบลโนนสูง เทศบาลตำบลบัวใหญ่ เทศบาลตำบลปากช่อง

3. องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 องค์การ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

(รูปที่ 3.1 แผนที่แสดงเขตการปกครองและท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา)

สภาพเศรษฐกิจ

จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากมีการลงทุนในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ทั้งด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม มีพื้นที่เกษตรกว้างขวาง ทั้งข้าวและพืชไร่ ตลอดจนแหล่งแร่ธาตุเพื่อการอุตสาหกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก พอจำแนกได้คือ

1. อุตสาหกรรม

ปัจจุบันมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการจำนวน 7,000 กว่าโรงงาน นอกจากนั้นยังมีเขตอุตสาหกรรมสุรนารี ซึ่งเป็นโรงงานผลิตสินค้าส่งออกต่างประเทศ โดยมีโรงงานตั้งอยู่ประมาณ 40 โรงงาน และยังจัดสร้างเขตอุตสาหกรรมโคกกรวดเกิดขึ้นเพิ่มอีก

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ได้มุ่งกระจายการพัฒนา กิจกรรมเศรษฐกิจสู่ภูมิภาคด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม จึงทำให้นครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพเหมาะสมต่อการเป็นศูนย์กลางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ธุรกิจที่ลงทุนส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมที่มุ่งทำเพื่อการส่งออก ทั้งอุตสาหกรรมโลหะและอุตสาหกรรมการเกษตร โดยมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น นอกจากนี้นครราชสีมา ยังได้รับสิทธิพิเศษด้านการส่งเสริมการลงทุนเนื่องจากอยู่ในเขต 3 อีกด้วย

2. พาณิชยกรรม

นครราชสีมาเป็นศูนย์กลางทางการพาณิชย์มาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 17 โดยเป็นจุดพักระหว่างทางเมืองลพบุรี (ละโว้) กับพระนครหลวง (นครธม) ทำให้เกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกันตั้งแต่นั้นมา และในสมัยรัตนโกสินทร์ยังคงเป็นศูนย์กลางการพาณิชย์ระหว่างกรุงเทพฯ และปริมณฑลต่าง ๆ ในภาคอีสานตราบจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นตัวแทนธุรกิจการค้าทั้งระดับประเทศ และระดับโลกมาตั้งสำนักงานสาขา โดยมีสถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาคาร 72 แห่ง ห้องค้าหลักทรัพย์ 16 แห่ง และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ 2 แห่ง

นอกเหนือไปจากการเป็นศูนย์กลางการจำหน่ายสินค้าจากผลิตภัณฑ์การเกษตรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งธุรกิจการพาณิชย์นี้เองที่เป็นส่วนหนึ่งซึ่งทำให้โคราชเติบโตกลายเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ ทำให้มีการลงทุน การติดต่อทางการค้ามากมาย

3. การเกษตร

มีพื้นที่การเกษตรประมาณ 8,636,105 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 67.43 ของพื้นที่ทั้งหมด มีครัวเรือนเกษตรกร 314,302 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 64.31 ของครัวเรือนทั้งหมด ถือได้ว่าการเกษตรเป็นอาชีพหลักของชาวจังหวัดนครราชสีมา พืชเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

4. แหล่งแร่

นครราชสีมามีทรัพยากรแร่ธาตุที่สำคัญหลายชนิด ได้แก่ เหล็ก หิน พที่ อำเภอนนไทย พิมาย บัวใหญ่ สูงเนิน และด่านขุนทด ไปทดสอบที่อำเภอมือง โนนสูง และพิมาย ทองแดงพที่ตำบลจันทิก ขนงพระและบ่อหินเลียงในเขตอำเภอบางช่อง ยิบข้ม พที่บ้านโนนหลวง อำเภอนนสูง ลิกไนท์พที่เขาละมั่งอำเภอบรรบุรี และดินเหนียวแดงพที่บ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย

โดยสรุป จากที่ได้กล่าวถึงสภาพทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของสภาพเศรษฐกิจในพื้นที่ในภาพรวม จะเห็นว่า พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดยังเป็นพื้นที่ทำการเกษตร ขณะที่การลงทุนการอุตสาหกรรมรวมอยู่ในพื้นที่เขตอำเภอมือง คือ เขตอุตสาหกรรมสุรนารี และเขตอุตสาหกรรมโคกกรวด แหล่งความเจริญหรือที่เป็นชุมชนเมือง ได้แก่ เขตเทศบาล มีอยู่เพียง 4 แห่ง จากความแตกต่างทางเศรษฐกิจในพื้นที่ จะนำไปสู่ข้อสันนิษฐานที่ว่าความแตกต่างของสภาพเศรษฐกิจและความเจริญ จะทำให้ประชาชนมีแบบแผนทางการเลือกตั้งที่แตกต่างกันไปด้วย

สภาพการเมืองและการเลือกตั้ง

จากการที่จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีทั้งพื้นที่กว้างขวาง และจำนวนประชากรที่มากเป็นอันดับ 2 รองจากกรุงเทพมหานคร จึงทำให้จังหวัดนี้เป็นสนามเลือกตั้งที่ใหญ่เป็นรองจากกรุงเทพมหานคร คือมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง 15 คน จากการเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 และแบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 5 เขต และจากการเลือกตั้ง

ที่ผ่านมามีการใช้ปัจจัยในการให้ได้มาซึ่งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สามารถครองจำนวน สส. ในพื้นที่ ให้ได้มากที่สุดโดยเฉพาะการใช้เงินเข้ามาประกอบ การหาเสียง

ตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรกในปี 2476 เป็นต้นมา จังหวัดนครราชสีมาจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ครั้ง ที่มีการเลือกตั้ง ตั้งแต่ 1 คนใน พ.ศ.2476 3 คนในปี พ.ศ.2480 4 คนในปี พ.ศ.2481 7 คนในปี พ.ศ.2489 8 คนในปี พ.ศ.2512 11คนในปี พ.ศ.2518 13 คนในปี พ.ศ.2526 15 คนในปี พ.ศ.2529 จนถึง การเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุดคือในวันที่ 13 กันยายน 2535

จากการที่จังหวัดนครราชสีมาจำนวนสมาชิกผู้แทนราษฎรมากถึง 15 คนทำให้ เป็นสนามเลือกตั้ง ที่มีการต่อสู้ทางการเมืองสูงของพรรคการเมืองที่ต้องการจำนวนสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ให้มากที่สุด และเมื่อระบบทางการเมืองได้มีบทบาทเป็นองค์กรทาง การเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะการเลือกตั้งในปี 2518 ภายใต้รัฐธรรมนูญปี 2517 ซึ่ง กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมือง ได้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ขึ้น มาและวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งพรรคมีทั้ง เพื่อรองรับกลุ่มการเมืองเก่าและบุคคลที่มีอำนาจ ตามยุคตามสมัยให้ใช้การเลือกตั้ง เป็นการสร้างความชอบธรรม ในการเข้ามามีบทบาททาง การเมืองและการบริหารประเทศ

สำหรับการเลือกตั้งในจังหวัดนครราชสีมาได้ชื่อว่ามี ความจำเป็นที่ต้องใช้ปัจจัย ทางการเงินเข้ามามีส่วนช่วยในการเลือกตั้งอยู่มากจังหวัดหนึ่ง ดังนั้นพรรคการเมืองและ นักการเมืองที่ประสบชัยชนะจึงเป็นพรรคการเมืองใหญ่ หรือเป็นนักการเมืองที่มีฐาน เศรษฐกิจส่วนตัว โดยเฉพาะจากการเลือกตั้ง 3 ครั้งที่ผ่านมาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²สรุปรายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 กรกฎาคม 2531 วันที่ 22 มีนาคม 2535 วันที่ 13 กันยายน 2535 กองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

นักรการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งจะเป็นบุคคลเดิมเป็นส่วนใหญ่ แต่มีการเปลี่ยนพรรคการเมือง
ในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ซึ่งก็จะ เป็นพรรคใหญ่ ดังที่แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 3.1 แสดงผู้ได้รับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองที่สังกัดในการเลือกตั้ง 3 ครั้ง

เขตเลือกตั้ง	ผู้ได้รับเลือกตั้ง	พรรคการเมือง/วันเลือกตั้ง/ผลการเลือกตั้ง		
		24 ก.ค. 31 ผลการเลือกตั้ง	22 มี.ค. 35 ผลการเลือกตั้ง	13 ก.ย. 35 ผลการเลือกตั้ง
จำนวน สส.				
1/3	พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ	ชาติไทย/ได้	ชาติไทย/ได้	ชาติพัฒนา/ได้
	นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ	ปวงชนชาวไทย/ได้	สามัคคีธรรม/ได้	ชาติพัฒนา/ได้
	พันตรีเทอดฤทธิ์ บุญญฤทธิ์	ชาติไทย/ไม่ได้	ชาติไทย/ได้	ชาติไทย/ไม่ได้
	นายวรรณรัตน์ ชาญนุกูล	-	-	ชาติพัฒนา/ได้
	นายบุญถึง ผลพานิชย์	ราษฎร/ได้	ความหวังใหม่/ไม่ได้	-
2/3	พอเอกปัญญา สิงห์ศักดิ์	-	ความหวังใหม่/ได้	-
	พ.ต.ท.สมชาย เพศประเสริฐ		ความหวังใหม่/ได้	ชาติพัฒนา/ได้
	นายจำลอง ครุฑขุนทด	ปวงชนชาวไทย/ได้	สามัคคีธรรม/ได้	ชาติพัฒนา/ได้
	นายยุทธศิลป์ ฐาปนะกุล	ประชาชน/ไม่ได้	สามัคคีธรรม/ไม่ได้	ชาติพัฒนา/ได้
	นายประสาร ค่านกุล	ประชาชน/ได้	ชาติไทย/ไม่ได้	ชาติไทย/ไม่ได้
	นายสนั่น พยัคฆ์กุล	ประชาธิปไตย/ได้	ความหวังใหม่/ไม่ได้	ความหวังใหม่/ไม่ได้
3/3	นายเฉลิมพันธ์ ศรีวิกรณ์	ประชาชน/ได้	-	-
	ว่าที่ร.ต.ไพโรจน์ สุวรรณฉวี		สามัคคีธรรม/ได้	ชาติพัฒนา/ได้
	พล.ต.ต.วุฒิ สุโกศล	-	กิจสังคม/ได้	ชาติพัฒนา/ได้
	นายกฤษฎาภรณ์ แก้วโต	-	ประชาธิปไตย/ได้	ประชาธิปไตย/ได้
	นายสกุล ศรีพรหม	ชาติไทย/ได้	ชาติไทย/ไม่ได้	ชาติไทย/ไม่ได้
	นายประทีป กรีกาเวช	ปวงชนชาวไทย/ได้	สามัคคีธรรม/ไม่ได้	ชาติพัฒนา/ไม่ได้

เขตเลือกตั้ง	ผู้ได้รับเลือกตั้ง	พรรคการเมือง/วันเลือกตั้ง/ผลการเลือกตั้ง		
		24 ก.ค. 31 ผลการเลือกตั้ง	22 มี.ค. 35 ผลการเลือกตั้ง	13 ก.ย. 35 ผลการเลือกตั้ง
4/3	นายกร ทัพพะรังสี นายวิรัช รัตนเศรษฐ์ นายลำพอง พิลาสมบัติ	ชาติไทย/ได้ ชาติไทย/ได้ ชาติไทย/ได้	ชาติไทย/ได้ ชาติไทย/ได้ ชาติไทย/ได้	ชาติพัฒนา/ได้ ชาติพัฒนา/ได้ ชาติพัฒนา/ได้
5/3	นายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์ นายตรีเพชร พรหมนิติพันธุ์ นายกรณ์ศักดิ์ สภาวสุ นายสุขุม เลาววัฒน์ศิริ นางศรีสกุล เตชะไพฑูริย์	ประชาธิปัตย์/ได้ - ชาติไทย/ไม่ได้ ชาติไทย/ได้ ประชาธิปัตย์/ได้	ประชาธิปัตย์/ได้ ประชาธิปัตย์/ไม่ได้ กิจสังคม/ได้ ความหวังใหม่/ได้ -	ประชาธิปัตย์/ได้ ชาติไทย/ได้ ชาติพัฒนา/ได้ ความหวังใหม่/ไม่ได้ -

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.2
พรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้ง

พรรค	การเลือกตั้ง		
	24 ก.ค.2531	22 มี.ค.2535	13 ก.ย.2535
1. ชาตินไทย	6	4	2
2. ประชาธิปไตย	3	2	2
3. กิจสังคม	-	2	
4. ราษฏร	1		
5. ปวงชนชาวไทย	3		
6. ประชาชน	2		
7. สามัคคีธรรม		4	
8. ความหวังใหม่		3	
9.ชาติพัฒนา			11
	15	15	15

จากข้อมูลการเลือกตั้งทั้ง 3 ครั้งที่ผ่านมา จะเห็นว่าการเลือกตั้งเมื่อ 24 กรกฎาคม 2531 พรรคการเมืองที่ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด คือ พรรคชาติไทยคือ ได้ 6 คน รวมถึง พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งหลังจากการเลือกตั้งครั้งนี้ก็ได้เป็นนายกรัฐมนตรี พรรคชาติไทยเองได้ชื่อว่าเป็นพรรคการเมืองใหญ่ มีฐานะเศรษฐกิจของพรรคดี มีนักธุรกิจอยู่ในพรรคหลายคน เช่น พลตำรวจเอกประมาณ อติเรกสาร อดีตนายกสมาคมลิ่งทอไทย นายบรรหาร ศิลปอาชา ซึ่งประกอบธุรกิจหลายอย่างและ นายประมวล สภาวสุ เป็นต้น และแม้แต่ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ มีธุรกิจของครอบครัวอยู่หลายอย่างเช่นเดียวกัน จึงทำให้พรรคชาติไทยได้รับเลือกตั้งมากที่สุด ส่วนพรรคประชาธิปัตย์ได้รับเลือกตั้ง 3 คน ฐานะเศรษฐกิจส่วนตัวของผู้สมัครเป็นปัจจัยที่ทำให้ได้รับเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็น นายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์ หรือ นางศรีสกุล เตชะไพฑูย์ สำหรับพรรคปวงชนชาวไทยที่ได้รับเลือกตั้ง 3 คน เป็นพรรคที่จัดตั้งใหม่ในช่วงก่อนการเลือกตั้ง เพื่อรองรับการเข้าสู่การเมืองของ พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก หลังเกษียณอายุราชการจากตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดและคาดหวังจะได้รับเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ได้มากที่สุดเพื่อขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี จึงมีการลงทุนด้านปัจจัยการเงินอย่างมาก และเขตจังหวัดนครราชสีมาที่มีนายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ ซึ่งมีกิจการก่อสร้างของครอบครัวกว้างขวางทั่วภาคอีสานเป็นแกนหลักของพรรค แต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากพรรคชาติไทยและประชาธิปัตย์ เป็นเจ้าของฐานเสียงเดิมอยู่

การเลือกตั้งเมื่อ 22 มีนาคม 2535 เป็นการเลือกตั้งหลังจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ รสช. ยึดอำนาจ เมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2534 มีพรรคการเมืองใหม่เข้ามาต่อสู้ในจังหวัดนครราชสีมา คือ พรรคความหวังใหม่ ที่จัดตั้งโดยพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ และพรรคสามัคคีธรรม ซึ่งถูกกล่าวขวัญว่าเป็นพรรคของ รสช. เพื่อเป็นฐานทางการเมืองและผู้ได้รับเลือกตั้งของทั้ง 2 พรรคเป็นบุคคลซึ่งเคยลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมืองอื่นมาแล้วเกือบทั้งสิ้น ยกเว้นคนใหม่ เช่น พลเอกปัญญา สิงห์ศักดิ์ พ.ต.ต.สมชาย เพศประเสริฐ ผู้สมัครพรรคสามัคคีธรรมที่ได้รับเลือกเป็นผู้ได้รับเลือกในนามของพรรคปวงชนชาวไทยมาก่อนทั้งสิ้น เนื่องจากพรรคปวงชนชาวไทยได้ยุบพรรคมารวมกับพรรคสามัคคีธรรมก่อนการเลือกตั้ง แต่สำหรับพรรคชาติไทยก็ยังคงได้รับเลือกตั้งเข้ามามากที่สุดแต่ลดลงเหลือ 5 คน และผู้ที่ได้รับเลือกของพรรคชาติไทยได้ย้ายไปสังกัดพรรค

ความหวังใหม่ คือ นายสุขุม เลาวัณย์ศิริ และ นายกอร์ปศักดิ์ สภาวสุ ลูกชายนายประมวล สภาวสุ แกนนำของพรรคชาติไทย ก็ย้ายไปสมัครในนามพรรคกิจสังคม และได้รับเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 ได้มีการเปลี่ยนแปลงภายในพรรคชาติไทย ครั้งยิ่งใหญ่ อันเป็นผลสืบเนื่องจากเหตุการณ์ไม่สงบในเดือนพฤษภาคม 2535 ซึ่งทำให้ รสช. หมดอำนาจทางการเมือง มีการแบ่งฝ่ายเป็นพรรคเทพและพรรคมาร เพื่อผลการเลือกตั้งและความพยายามกลับเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณทำให้ พลเอกชาติชาย และสมาชิกพรรคชาติไทยจำนวนหนึ่งแยกตัวออกจากพรรคชาติไทย เพื่อหลีกเลี่ยงการเป็นพรรคมาร จัดตั้งพรรคชาติพัฒนาขึ้น โดยเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคชาติไทยของจังหวัดนครราชสีมาเกือบทั้งหมด ย้ายมาสังกัดพรรคชาติพัฒนา และด้วยปัจจัยด้านกำลังเงินของพรรคชาติพัฒนา สามารถดึงเอาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคอื่น ๆ เข้ามาอยู่ในสังกัดเป็นจำนวนมาก เช่น นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ จากพรรค สหประชาชาติ พรรค พ.ต.ท.สมชาย เพศประเสริฐ จากพรรคความหวังใหม่ นายจำลอง ครุฑขุนทด จากพรรคสหประชาชาติ พรรค ว่าที่ ร.ต.ไพโรจน์ สุวรรณฉวี จากพรรคสหประชาชาติ พรรค เป็นต้น ส่งผลให้พรรคชาติพัฒนาได้รับเลือกตั้งในเขตจังหวัดนครราชสีมาถึง 12 คน รวมทั้ง พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ด้วย

เขตเลือกตั้ง

จากความกว้างขวางของพื้นที่และจำนวนประชากรที่มากเป็นอันดับ 2 ของประเทศ ทำให้จังหวัดนครราชสีมา แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 5 เขตเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้ง การกำหนดเขตเลือกตั้งเป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งเพื่อที่จะใช้เป็น เครื่องมือในการกำหนดขอบเขตหรือพรมแดนที่จะใช้ในการเลือกตั้งนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการเลือกตั้งประเภทอื่น ๆ โดยใช้แต่ละเขตที่กำหนดขึ้น จะ (กำหนดด้วยจำนวนประชากร หรือเขตพรมแดนที่เหมาะสมและเป็นสิ่งกำหนดในเรื่องของ จำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย นอกจากนี้ยังมีผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชน

จึงเห็นอยู่เสมอว่า ในการเลือกตั้งบางครั้งหรือนักการเมืองใดมีอำนาจในการปกครอง มักจะผลักดันให้มีการกำหนดเขตเลือกตั้งให้เอื้อประโยชน์แก่การเลือกตั้งของตนเองอยู่เสมอ

สำหรับความหมายของเขตเลือกตั้งที่น่าจะเป็นความหมายที่ครอบคลุม สุพรรณิ ชะโลธร นักภูมิศาสตร์การเมืองของไทยคนสำคัญได้ให้ความหมายไว้ คือ "เขตเลือกตั้ง หมายถึง หน่วยพื้นที่ทางการเมืองซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเพื่อเลือกตั้งสมาชิกหรือผู้แทนประเภทอื่น ๆ โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งจะได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งจากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น" และได้อธิบายอีกว่า "การกำหนดเขตเลือกตั้งจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจทางการเมือง และในการกำหนดเขตเลือกตั้งจะต้องให้ความยุติธรรม โดยหัวหน้าทั้งสองฝ่าย คือทั้งฝ่ายผู้สมัครรับเลือกตั้ง และฝ่ายผู้ออกเสียงเลือกตั้ง"³

การแบ่งเขตเลือกตั้งของประเทศไทย

การกำหนดเขตเลือกตั้งของประเทศไทยเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในหมวดว่าด้วยรัฐสภา สำหรับการเลือกตั้งทั่วไปที่ทำการศึกษา คือ พ.ศ.2531 และ พ.ศ.2535 มีการกำหนดเขตเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญ 2 ฉบับคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 และ พ.ศ.2534 แต่รัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับมีสาระที่ตรงกัน ดังนี้

1. จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินสามคน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และจังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินสามคน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง โดยให้แต่ละเขตมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตละสามคน

³สุพรรณิ ชะโลธร, "รายงานการวิจัย กรุงเทพมหานคร : การวิเคราะห์เชิงภูมิศาสตร์การเมืองเลือกตั้ง พ.ศ.2521-2531" (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, พ.ศ. 2534), หน้า 29.

2. ในกรณีที่แบ่ง เขตเลือกตั้ง ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบสามคนไม่ได้ให้แบ่ง เขตเลือกตั้งออกเป็นเขตเลือกตั้งที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตละสามคนเสียก่อนเขตที่เหลือต้องไม่น้อยกว่าเขตละสองคน

3. จังหวัดใดเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้สี่คน ให้แบ่ง เขตเลือกตั้ง เป็นสองเขต แต่ละเขตให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสองคน

4. การแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกัน และต้องจัดอัตราส่วนของจำนวนราษฎรกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในแต่ละเขตให้ใกล้เคียงกัน

การกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง

พระราชบัญญัติเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักเกี่ยวกับการเลือกตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2522 เป็นต้นมา ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องของหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ดังนี้

1. การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 การกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งเป็นไปตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2535 ดังนี้

(1) ใช้เขตหมู่บ้านหนึ่งเป็นหน่วยเลือกตั้งหน่วยหนึ่ง หมู่บ้านใดมีผู้เลือกตั้งจำนวนน้อยจะให้มีหมู่บ้านตั้งแต่สองหมู่บ้านเป็นหน่วยเลือกตั้งหนึ่งก็ได้ ในเขตเทศบาล กรุงเทพมหานคร สุขาภิบาล ชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ แทนเขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้งได้

(2) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้เลือกตั้งหน่วยและแปดคนเป็นประมาณ กรณีผู้เลือกตั้งตั้ง เกินหนึ่งพันสองร้อยคนให้เพิ่มหน่วยเลือกตั้งขึ้นอีกหากเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนน จะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยไม่คำนึงถึงจำนวนผู้เลือกตั้งก็ได้

การแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมาแบ่งการปกครองออกเป็น 24 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ มีการปกครองท้องถิ่นเป็นเทศบาล 4 แห่ง และสุขาภิบาล 8 แห่ง (ข้อมูลปี 2536)

ตั้งแต่การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2531 และ พ.ศ.2535 จังหวัดนครราชสีมาไม่มีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้ง โดยแบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 5 เขต แต่มีการกำหนดหน่วยเลือกตั้งที่แตกต่างกันไป สำหรับการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ดังนี้

1. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 (รูปที่ 3.2 แผนที่เขตเลือกตั้งวันที่ 24 กรกฎาคม 2531)

(1) เขตเลือกตั้งที่ 1 ได้แก่	
อำเภอเมืองนครราชสีมา	มีหน่วยเลือกตั้งรวม 198 หน่วย
อำเภอสูงเนิน	มีหน่วยเลือกตั้งรวม 36 หน่วย
(2) เขตเลือกตั้งที่ 2 ได้แก่	
อำเภอด่านขุนทด	มีหน่วยเลือกตั้งรวม 72 หน่วย
อำเภอปักธงชัย	มีหน่วยเลือกตั้งรวม 102 หน่วย
อำเภอสีคิ้ว	มีหน่วยเลือกตั้งรวม 73 หน่วย
อำเภอปากช่อง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม 88 หน่วย
(3) เขตเลือกตั้งที่ 3 ได้แก่	
อำเภอครบุรี	มีหน่วยเลือกตั้งรวม 70 หน่วย
อำเภอเสิงสาง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม 22 หน่วย
อำเภอจักราช	มีหน่วยเลือกตั้งรวม 54 หน่วย
อำเภอหนองบุญมาก	มีหน่วยเลือกตั้งรวม 32 หน่วย
อำเภอโชคชัย	มีหน่วยเลือกตั้งรวม 48 หน่วย
อำเภอห้วยแถลง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม 45 หน่วย

(4) เขตเลือกตั้งที่ 4 ได้แก่

อำเภอโนนสูง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	62 หน่วย
อำเภอชุมพวง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	64 หน่วย
อำเภอประทาย	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	68 หน่วย
อำเภอพิมาย	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	77 หน่วย

(5) เขตเลือกตั้งที่ 5 ได้แก่

อำเภอกง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	47 หน่วย
อำเภอขามทะเลสอ	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	21 หน่วย
อำเภอโนนไทย	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	65 หน่วย
อำเภอบ้านเหลื่อม	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	16 หน่วย
อำเภอบัวใหญ่	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	76 หน่วย
กิ่งอำเภอแก้งสนามนาง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	20 หน่วย
อำเภอขามสะแกแสง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	31 หน่วย

รวมหน่วยเลือกตั้งทั้งสิ้น 1,387 หน่วย

2. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535

(รูปที่ 3.3 แผนที่เขตเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535)

(1) เขตเลือกตั้งที่ 1 ได้แก่

อำเภอเมืองนครราชสีมา	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	329 หน่วย
อำเภอสูงเนิน	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	105 หน่วย

(2) เขตเลือกตั้งที่ 2 ได้แก่

อำเภอด่านขุนทด	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	180 หน่วย
อำเภอปักธงชัย	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	198 หน่วย
อำเภอสีคิ้ว	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	131 หน่วย
อำเภอปากช่อง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	186 หน่วย

(3) เขตเลือกตั้งที่ 3 ได้แก่

อำเภอครบุรี	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	102 หน่วย
อำเภอเสิงสาง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	69 หน่วย
อำเภอจักราช	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	147 หน่วย
อำเภอหนองบุญมาก	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	78 หน่วย
อำเภอโชคชัย	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	96 หน่วย
อำเภอห้วยแถลง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	106 หน่วย

(4) เขตเลือกตั้งที่ 4 ได้แก่

อำเภอโนนสูง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	164 หน่วย
อำเภอชุมพวง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	170 หน่วย
อำเภอประทาย	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	140 หน่วย
กิ่งอำเภอโนนแดง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	50 หน่วย
อำเภอพิมาย	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	132 หน่วย

(5) เขตเลือกตั้งที่ 5 ได้แก่

อำเภอดง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	107 หน่วย
อำเภอขามทะเลสอ	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	28 หน่วย
อำเภอโนนไทย	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	165 หน่วย
อำเภอบ้านเหลื่อม	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	32 หน่วย
อำเภอบัวใหญ่	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	202 หน่วย
กิ่งอำเภอแก้งสนามนาง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	57 หน่วย
อำเภอขามสะแกแสง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	35 หน่วย

รวมหน่วยเลือกตั้งทั้งสิ้น 3,009 หน่วย

3. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535

(รูปที่ 3.4 แผนที่เขตเลือกตั้ง วันที่ 13 กันยายน 2535)

(1) เขตเลือกตั้งที่ 1 ได้แก่

อำเภอเมืองนครราชสีมา	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	335 หน่วย
อำเภอสูงเนิน	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	108 หน่วย

(2) เขตเลือกตั้งที่ 2 ได้แก่

อำเภอด่านขุนทด	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	191 หน่วย
อำเภอปักธงชัย	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	159 หน่วย
อำเภอสีคิ้ว	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	134 หน่วย
อำเภอปากช่อง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	186 หน่วย
กิ่งอำเภอรังน้ำเขียว	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	59 หน่วย

(3) เขตเลือกตั้งที่ 3 ได้แก่

อำเภอครบุรี	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	104 หน่วย
อำเภอเสิงสาง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	70 หน่วย
อำเภอจักราช	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	150 หน่วย
อำเภอหนองบุญมาก	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	86 หน่วย
อำเภอโชคชัย	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	99 หน่วย
อำเภอห้วยแถลง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	110 หน่วย

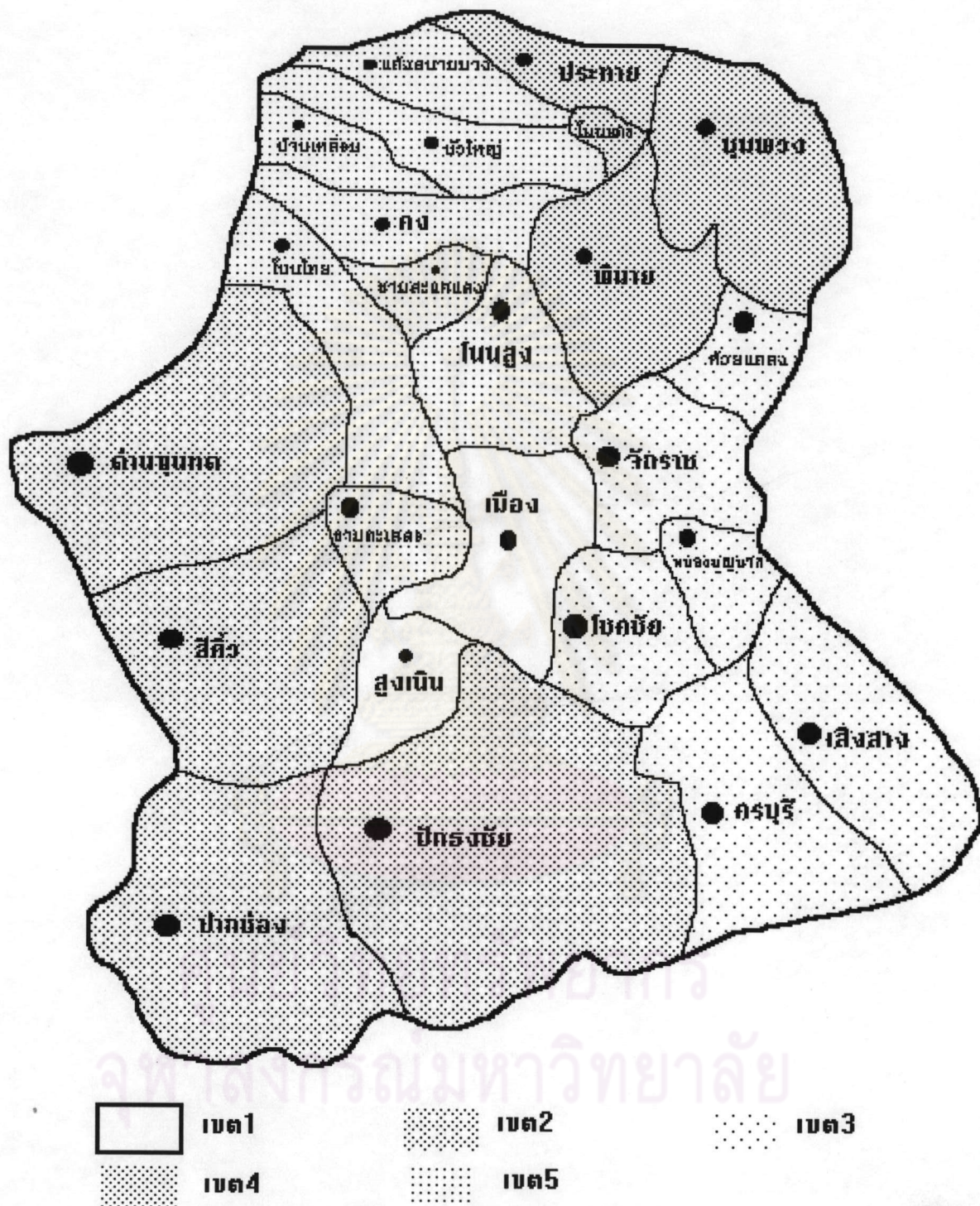
(4) เขตเลือกตั้งที่ 4 ได้แก่

อำเภอโนนสูง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	182 หน่วย
อำเภอชุมพวง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	170 หน่วย
อำเภอประทาย	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	140 หน่วย
อำเภอโนนแดง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	52 หน่วย
อำเภอพิมาย	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	142 หน่วย

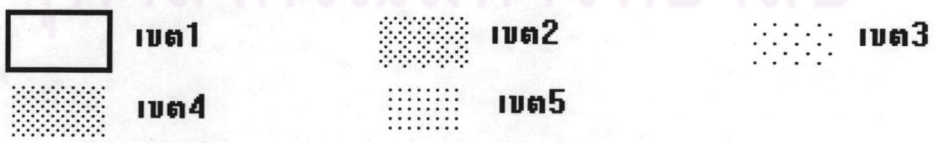
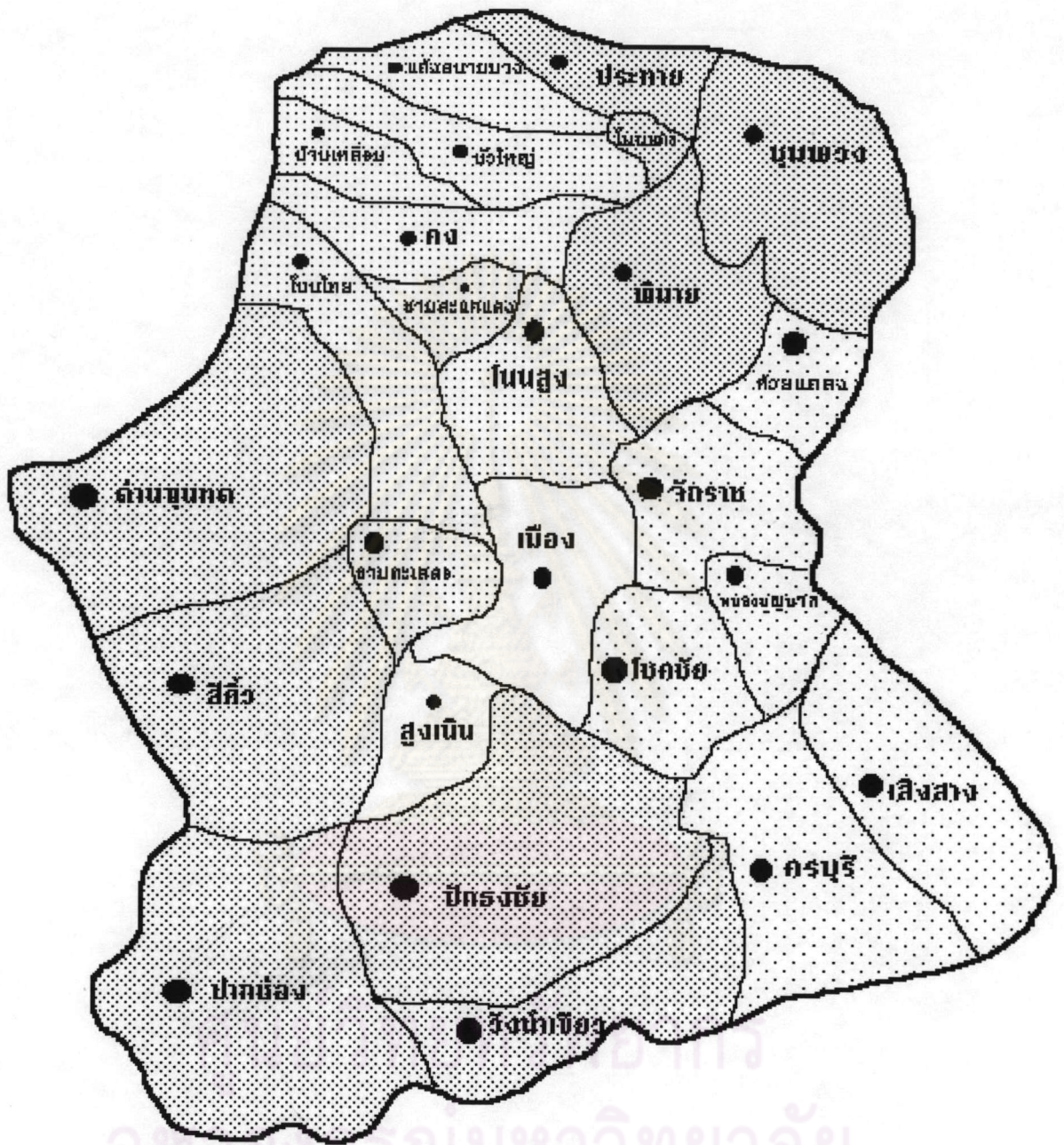
(5) เขตเลือกตั้งที่ 5 ได้แก่

อำเภอคง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	110 หน่วย
อำเภอขามทะเลสอ	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	41 หน่วย
อำเภอโนนไทย	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	173 หน่วย
อำเภอบ้านเหลื่อม	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	32 หน่วย
อำเภอบัวใหญ่	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	205 หน่วย
กิ่งอำเภอแก่งสนามนาง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	38 หน่วย
อำเภอขามสะแกแสง	มีหน่วยเลือกตั้งรวม	65 หน่วย

รวมหน่วยเลือกตั้งทั้งสิ้น 3,141 หน่วย

รูปที่ 3.3 แผนที่เขตเลือกตั้ง วันที่ 22 มีนาคม 2535

รูปที่ 3.4 แผนที่เขตเลือกตั้ง จังหวัด 13 กันยายน 2535